

ปัจจัยที่มีผลต่อการนิยามกำหนด
ค่าธรรมเนียมวิชาชีพสอบบัญชีในประเทศไทย

นายวราพงษ์ อุษุโณบลย์วงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

ภาควิชาการบัญชี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974-576-420-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016061

I 17512165

Factors Affecting the Consideration in Determining
Audit Fees in Thailand

Mr. Vorapote U.Choepaiboonvong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy

Department of Accountancy

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-420-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อการพิจารณากำหนดค่าธรรมเนียมวิชาชีพสอบบัญชีในประเทศไทย
 โดย นายวราพงษ์ อุษุโพบูลย์วงศ์
 ภาควิชา การบัญชี
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิตร นิลสุวรรณากุล
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์จรัส ปิงคลาศัย

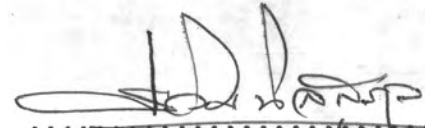

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
 ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

..... ประธานกรรมการ
 (ศาสตราจารย์ วิไล วีระปรีย)

..... กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิตร นิลสุวรรณากุล)

..... กรรมการ
 (อาจารย์ จรัส ปิงคลาศัย)

..... กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย นิศาลบุตร)

..... กรรมการ
 (อาจารย์ ธีรเสกข์ จิมจิม)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

วรพจน์ อุซุโงบายวงศ์ : ปัจจัยที่มีผลต่อการพิจารณากำหนดค่าธรรมเนียมวิชาชีพสอบบัญชีในประเทศไทย (FACTORS AFFECTING THE CONSIDERATION IN DETERMINING AUDIT FEES IN THAILAND) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ประวิตร นิลสุวรรณากุล, 131 หน้า.

การศึกษานี้ได้แยกปัจจัยเป็นสองส่วนคือ ปัจจัยภายนอกซึ่งหมายถึง ขนาด ประเภทและลักษณะของธุรกิจที่เป็นลูกค้าของสำนักงานสอบบัญชีซึ่งมีความสัมพันธ์กับปริมาณงานที่ผู้สอบบัญชีจะต้องปฏิบัติ ปัจจัยภายใน ซึ่งหมายถึง องค์ประกอบในการกำหนดค่าธรรมเนียมวิชาชีพของผู้สอบบัญชีหรือสำนักงานสอบบัญชี โดยใช้วิธีการวิจัยทางเอกสาร การสัมภาษณ์ และการส่งแบบสอบถาม แหล่งที่มาของข้อมูลได้แก่ วารสารทางวิชาการ ข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสำนักงานสอบบัญชี และข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับจากธุรกิจที่ใช้บริการสอบบัญชี ผลของการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายนอกที่ใช้ในการประมาณค่าธรรมเนียมวิชาชีพสอบบัญชี ซึ่งได้แยกพิจารณาเป็น 3 กรณี มีดังนี้

1. กรณีการวิเคราะห์รวม ปัจจัยที่มีผลต่อค่าธรรมเนียมวิชาชีพสอบบัญชีคือ จำนวนทุนที่เรียกชำระ จำนวนรวมของรายได้ การเป็นบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี โดยปัจจัยทั้ง 4 สามารถอธิบายได้ในอัตราร้อยละ 59.32 เมื่อเทียบกับค่าจริง

2. กรณีการวิเคราะห์เฉพาะสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ ปัจจัยที่มีผลต่อค่าธรรมเนียมวิชาชีพสอบบัญชี คือ จำนวนรวมของรายได้ การเป็นบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ และการที่บริษัทมีบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน โดยปัจจัยทั้ง 3 สามารถอธิบายได้ในอัตราร้อยละ 42.47 เมื่อเทียบกับค่าจริง

3. กรณีการวิเคราะห์เฉพาะสำนักงานสอบบัญชีขนาดกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อค่าธรรมเนียมวิชาชีพสอบบัญชี คือ จำนวนทุนที่เรียกชำระ จำนวนรวมของรายได้ จำนวนรวมของค่าใช้จ่าย การเป็นบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ และประเภทของธุรกิจ โดยปัจจัยทั้ง 5 สามารถอธิบายได้ในอัตราร้อยละ 86.48 เมื่อเทียบกับค่าจริง

สำหรับปัจจัยภายใน ผลของการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ใช้เป็นองค์ประกอบในการกำหนดค่าธรรมเนียมวิชาชีพสอบบัญชีตามลำดับความสำคัญ มีดังนี้คือ เวลาที่ใช้ในการตรวจสอบบัญชี จำนวนพนักงานในแต่ละระดับที่ใช้ในการตรวจสอบ อัตราเงินเดือนของพนักงานตรวจสอบ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสำนักงาน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ได้แก่ สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยควรเร่งดำเนินการให้ผู้ประกอบวิชาชีพเข้ามาเป็นสมาชิก ควรส่งเสริมให้ภาครัฐบาลและธุรกิจเห็นความสำคัญของการประกอบวิชาชีพ ควรพิจารณาหลักเกณฑ์การกำหนดค่าธรรมเนียมวิชาชีพและการกำหนดค่าธรรมเนียมวิชาชีพขั้นต่ำ คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชีควรเพิ่มการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีและให้ผู้สอบบัญชีแจ้งค่าธรรมเนียมวิชาชีพ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมกับขอบเขตของงานสอบบัญชี

ภาควิชา การบัญชี
สาขาวิชา การต้นทุน
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมเพียงแผ่นเดียว

VORAPOTE U.CHOEPAIBOONVONG : FACTORS AFFECTING THE CONSIDERATION IN DETERMINING AUDIT FEES IN THAILAND. THESIS ADVISOR : ASST. PROF.- Dr.PRAVIT NINSUWANNAKUL, Ph.D. 131 PP.

The study considered both external and internal factors affecting the setting of audit fees. External factors are size, type and client characteristic which reflect the quantity of audit task. Internal factors are the components used by the auditors or the firms in setting audit fees. The study methodology and approaches are conducted by documentary research, interviews and questionnaires. Sources of information are accounting magazines, official publications, audit firm executives' interviewing and responded questionnaires from audit clients. From the regression analysis, the external factors are analyzed into :

1. Auditing business as a whole Called up capital, total revenue, listing in the stock market, and size of the audit firm were found to be the major factors which explain 59.32 % of the audit fee.
2. Large size audit firm Total revenue, listing in the stock market, existence of related company were found to be the major factors which explain 42.47 % of the audit fee.
3. Medium size audit firm Called up capital, total revenue, total expenditure, listing in the stock market, and type of business were found to be the major factors which explain 86.48 % of the audit fee.

The major internal factors affecting audit fee are, in priority sequence, time consumption, number and level of staff assigned, staff salary, and office operating expenses.

The study recommends that the Institute of Certified Accountants and Auditors of Thailand should invite all audit professionals to be member, the role of the audit profession should be emphasised to the public and private sectors, minimum fee should be considered. The Board of Supervision of Auditing Practices should closely monitor and control the standards of auditors and require disclosure of audit fees for assessing the reasonableness of the audit work.

ภาควิชา การบัญชี
สาขาวิชา การต้นทุน
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิตร นิลสุวรรณากุล เป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์นี้ อาจารย์ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดที่เป็นประโยชน์อย่างมาก ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างดีมาโดยตลอด และขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ จำรัส บึงคลาศัย ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ได้สละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางในด้านความคิดเห็นตั้งแต่เริ่มงานจนกระทั่งงานวิจัยนี้สำเร็จ อีกทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้งานวิจัยนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ วิไล วีระปรีย รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร และอาจารย์ ธีรเสกข์ นิมโนม ในฐานะประธานและกรรมการกลั่นกรองวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆพร้อมทั้งให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างมาก

ในโอกาสเดียวกัน ผู้เขียนขอขอบพระคุณผู้ให้สัมภาษณ์ของสำนักงานสอบบัญชี และผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าเพื่อที่จะให้ข้อมูลต่างๆ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์นี้

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณเพื่อน และผู้มีได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้ที่ช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้เขียนจนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

วรพจน์ อุชุไพบุลย์วงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่	
1. บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
ขอบเขตของการศึกษา	2
วิธีการวิจัย	3
แหล่งที่มาของข้อมูล	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
2. การประกอบวิชาชีفسอบบัญชี	
ประวัติความเป็นมาของวิชาชีفسอบบัญชีในประเทศไทย	7
ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานสอบบัญชี	11
วิธีการกำหนดค่าธรรมเนียมวิชาชีفسอบบัญชี	20
ปัจจัยที่มีผลต่อค่าธรรมเนียมวิชาชีفسอบบัญชี	43
การศึกษารายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47

3. วิธีดำเนินการวิจัย	
วิธีที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	52
ลักษณะของข้อมูลที่เลือกมาใช้	53
การรวบรวมข้อมูล	55
วิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	56
4. การวิเคราะห์ผลการวิจัย	
ข้อมูลทั่วไป	62
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อค่าธรรมเนียมวิชาชีพสอบบัญชี	65
รูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อค่าธรรมเนียมวิชาชีพสอบบัญชี	79
การกำหนดค่าธรรมเนียมวิชาชีพสอบบัญชี	84
ทัศนคติของธุรกิจที่ใช้บริการสอบบัญชีต่อวิชาชีพสอบบัญชี	97
ความคิดเห็นทั่วไปของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับวิชาชีพสอบบัญชี และค่าธรรมเนียมวิชาชีพสอบบัญชี	99
5. สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	103
การประยุกต์ผลจากการวิจัย	115
ข้อเสนอแนะ	118
บรรณานุกรม	121
ภาคผนวก แบบสัมภาษณ์ และ แบบสอบถาม	123
ประวัติผู้เขียน	131

สารบัญตาราง

<u>ตาราง</u>		<u>หน้า</u>
4-1	แหล่งที่มาของข้อมูลและจำนวนข้อมูลเชิงปริมาณที่ใช้ในการวิเคราะห์	62
4-2	ข้อมูลแบ่งตามประเภทของธุรกิจและขนาดของสำนักงานสอบบัญชี	63
4-3	ข้อมูลแบ่งตามประเภทของธุรกิจและการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์	63
4-4	ช่วงของค่าธรรมเนียมนิติวิชาชีพสอบบัญชีแบ่งตามขนาดของสำนักงาน	64
4-5	ข้อมูลธุรกิจที่เป็นลูกค้าของสำนักงานสอบบัญชี	64
4-6	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระต่อค่าธรรมเนียนิติวิชาชีพ - โดย รวม	66
4-7	ค่าสัมประสิทธิ์ของการตัดสินใจ (r^2) ระหว่างตัวแปรต่างๆที่ใช้ในการวิเคราะห์	67
4-8	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระต่อค่าธรรมเนียนิติวิชาชีพ - ขนาด ใหญ่	68
4-9	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระต่อค่าธรรมเนียนิติวิชาชีพ - ขนาด กลาง	69